

МІЖ ГАРМОНІЗАЦІЄЮ ТА ФІСКАЛІЗАЦІЄЮ: ПЕРЕОСМИСЛЮЮЧИ РОЛЬ ЕНЕРГЕТИЧНИХ АКЦИЗІВ В УКРАЇНІ

© 2017 ПЕТРАКОВ Я. В.

УДК 336.22

Петраков Я. В. Між гармонізацією та фіскалізацією: переосмислюючи роль енергетичних акцизів в Україні

Метою статті є обґрунтування етапів поступової заміни фіскальної функції енергетичних акцизів в Україні регулюючою в процесі гармонізації податкового законодавства з нормами ЄС. Установлено, що в розвинених країнах енергетичні акцизи як інструмент інтервенції поступово втрачають свій фіскальний імператив, а як комплементарний до фінансових інструментів використовуються для вирішення чітко визначеної проблеми (довгострокових екологічних, соціальних, та економічних викликів) за найменші кошти. Доведено, що налаштування (калібрування) окремих елементів механізму енергетичних акцизів базується на оцінці регуляторного впливу (зі сценарним аналізом очікуваних наслідків по найбільш релевантних комбінаціях інструментів) і масштабних консультаціях з усіма зацікавленими сторонами (загальною тривалістю понад рік) перед прийняттям політичного рішення щодо самої законодавчої ініціативи. Зобов'язання України в частині гармонізації акцизного оподаткування до норм ЄС уможливує поступовий перехід від фіскального до регулюючого імперативу енергетичних акцизів.

Ключові слова: енергетичні акцизи, фіскальна функція, регулюючий вплив, гармонізація, законодавство ЄС.

Рис.: 2. **Бібл.:** 15.

Петраков Ярослав Валерійович – кандидат економічних наук, доцент, провідний науковий співробітник, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, Чернігів, 14027, Україна)

E-mail: yacherny@ukr.net

УДК 336.22

Петраков Я. В. Между гармонизацией и фискализацией: переосмысливая роль энергетических акцизов в Украине

Целью статьи является обоснование этапов постепенной замены фискальной функции энергетических акцизов в Украине регулирующей в процессе гармонизации налогового законодательства с нормами ЕС. Установлено, что в развитых странах энергетические акцизы как инструмент интервенции постепенно теряют свой фискальный императив, а как комплементарный к финансовым инструментам – применяются для решения четко определенных проблем (долгосрочных экологических, социальных и экономических вызовов) за наименьшие средства. Доказано, что настройка (калибровка) отдельных элементов механизмов энергетических акцизов базируется на оценке регулирующего воздействия (со сценарным анализом ожидаемых последствий по наиболее релевантным комбинациям инструментов) и масштабных консультациях со всеми заинтересованными сторонами (общей длительностью более года) перед принятием политического решения касательно самой законодательной инициативы. Обязательства Украины в части гармонизации акцизного налогообложения с нормами ЕС делает возможным постепенный переход от фискального к регулирующему императиву энергетических акцизов.

Ключевые слова: энергетические акцизы, фискальная функция, регулирующее воздействие, гармонизация, законодательство ЕС.

Рис.: 2. **Библ.:** 15.

Петраков Ярослав Валерьевич – кандидат экономических наук, доцент, ведущий научный сотрудник, Черниговский национальный технологический университет (ул. Шевченко, 95, Чернигов, 14027, Украина)

E-mail: yacherny@ukr.net

UDC 336.22

Petrakov Ia. V. Between Harmonization and Fiscalization: Rethinking the Role of the Energy Excise Taxes in Ukraine

The article is aimed at substantiation of stages of the gradual replacement of the fiscal function of energy excise taxes in Ukraine with the regulating function, in the process of harmonization of tax legislation with the EU standards. It has been found that in the developed countries, energy excise taxes as a tool for intervention gradually lose their fiscal imperative, but, as complementary to the financial instruments, they are applied to solve clearly defined problems (long-term environmental, social, and economic challenges) for the least costs. It has been proven that setting (calibration) of the individual elements of the mechanisms of energy excise taxes is based on an assessment of the regulatory impact (with script analysis of the expected impacts on the most relevant combinations of tools) and on the extensive consultations with all interested parties (total duration of more than one year) before making a political decision concerning the related legislative initiative. Obligations of Ukraine in the part of the excise tax harmonization with the EU standards makes possible a gradual transition from the fiscal to the regulatory imperative of the energy excise taxes.

Keywords: energy excise taxes, fiscal function, regulatory effect, harmonization, legislation of the EU.

Fig.: 2. **Bibl.:** 15.

Petrakov Iaroslav V. – PhD (Economics), Associate Professor, Senior Research Fellow, Chernihiv National Technological University (95 Shevchenko Str., Chernihiv, 14027, Ukraine)

E-mail: yacherny@ukr.net

Підписання політичної частини Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС (далі – Угода) у 2014 р. активувало процес гармонізації вітчизняного законодавства у 28 напрямках, зокрема і у сфері непрямого оподаткування енергопродуктів та електроенергії, з вимогами Директиви ЄС 2003/96 (далі – Директива). Так, згідно зі ст. 353 Угоди, поступове наближення до структури оподаткування, визначеної в *acquis* ЄС, здійснюватиметься відповідно до Додатка 28, а Положення Директиви мають бути впроваджені поступово, виходячи з майбутніх потреб України у сфері захисту навколишнього середовища та енергоефективності (відповідно до Вербальної ноти Генерального секретаріату Ради

Європейського Союзу від 30 вересня 2014 р. тимчасове застосування положень Розділу V та Додатка XVIII Угоди розпочалося з 1 листопада 2014 р.).

Необхідність гармонізації енергетичних акцизів України із законодавством ЄС обумовлене низкою обставин:

1) потребою України в запровадженні мінімальних ставок енергетичних податків за оподаткування структурою ЄС (так званого *tax minima*), які наразі в кілька разів перевищують існуючі ставки акцизного податку на енергопродукти в Україні;

2) регулярною ревізією податкових пільг, обумовленою високим рівнем податкового шахрайства та консолідацією публічних фінансів;

3) пошуком ефективних інструментів таргетування поведінки платників податків у напрямках збереження довкілля та енергоресурсів, підвищення енергоефективності.

Зауважимо, що перші зобов'язання України щодо гармонізації з Директивою були зафіксовані ще у 2004 р., і з того часу жодних зрушень не відбулося.

У контексті наближення податкового законодавства України до норм ЄС зближення з вимогами Директиви необхідно розглядати одночасно з виконанням вимог щодо гармонізації з нормами Директиви 2008/116/ЄС (далі – Д118) стосовно загальних умов акцизного збору, положення якої мають бути впроваджені протягом двох років з дати набрання чинності Угодою, а гармонізації підлягає стаття 1, яка встановлює:

1) загальний режим оподаткування акцизних зборів, якими прямо чи опосередковано обкладається споживання енергетичних та електроенергетичних товарів (Директива 2003/96/ЄС); алкоголю та алкогольних напоїв (Директиви 92/83/ЄС, 92/84/ЄС); тютюнових виробів (Директиви 95/59/ЄС, 92/79/ЄС та 92/80/ЄС);

2) механізм податкового адміністрування під-акцизних товарів іншими непрямими податками для спеціальних цілей, за умови, що такі податки відповідатимуть обов'язковим правилам Співтовариства, що застосовуються до спеціальних податків або до податку на додану вартість у частині, що стосується визначення бази оподаткування, обчислення податкової ставки, виникнення податкових зобов'язань та контролю, але не включаючи положення щодо винятків;

3) право країн – членів ЄС на застосування податків до: інших товарів, ніж підакцизні; а також надання послуг, включаючи ті, що пов'язані з підакцизними товарами, які не мають характер податку з обороту.

Важливою умовою для якісної гармонізації енергетичних акцизів є розуміння принципів застосування *acquis communautaire* – базового законодавства країн ЄС, що доповнює та посилює Угоду про функціонування ЄС: недискримінаційності та свободи внутрішніх ринків ЄС (праці, капіталу, секторальних ринків) у відповідності до ст. 110–113 [1].

Таким чином, енергетичні акцизи в розвинених країнах мають чітко виражену регулюючу функцію, у той час як їх фіскальна роль знижується через скорочення бази оподаткування – споживання енергопродуктів через підвищення енергоефективності.

Натомість в Україні енергетичні акцизи є одним з найважливіших джерел формування державного бюджету (рис. 1), а підвищення їх ставок істотно впливає на динаміку ціноутворення енергоємних продуктів, конкурентоспроможність окремих галузей економіки (металургії, хімічної та нафтохімічної промисловості), відносної конкурентоспроможності секторів енергетики (вугільного, відновлюваних джерел енергії, атомної та теплової енергетики).

У зв'язку з цим проблема взаємоузгодження фіскальної та регулюючої функцій енергетичних акцизів в Україні набуває все більшої актуальності та резонансу.

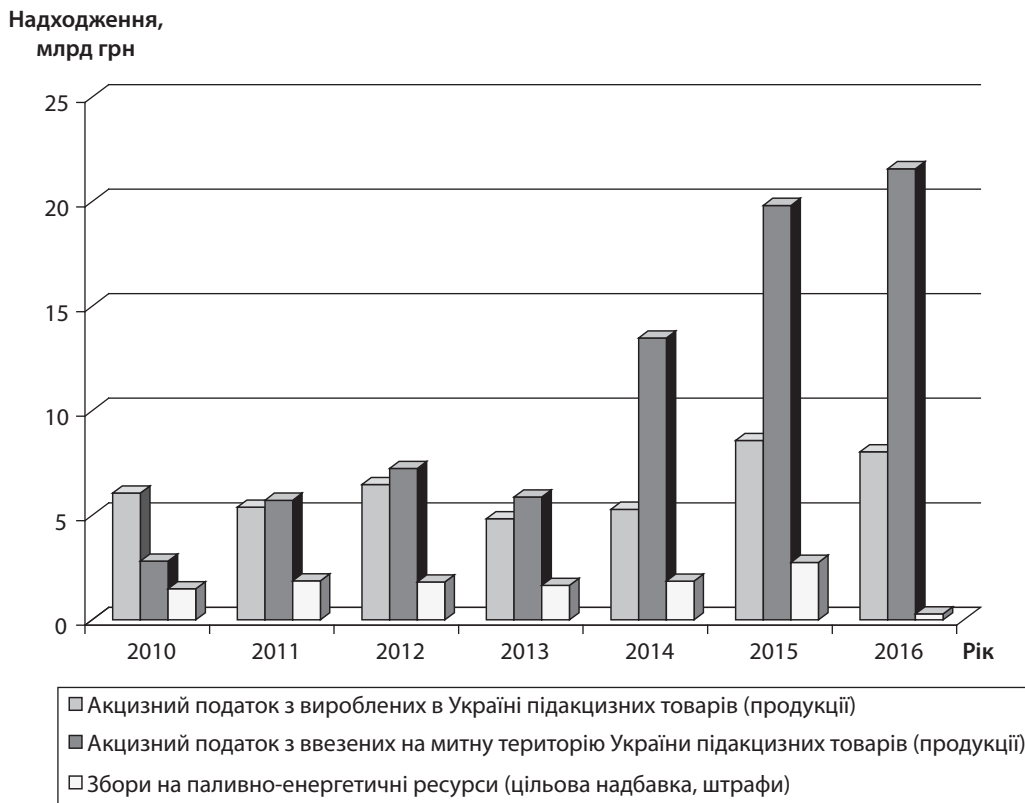

Рис. 1. Динаміка надходжень енергетичних акцизів до Зведеного бюджету України

Джерело: за даними Державної казначейської служби України.

Про необхідність гармонізації енергетичних акцизів в Україні з нормами ЄС протягом останніх років наголошувалося в публікаціях Т. Кошук, Н. Лисецької, І. Трубіна, Ю. Федчишина, М. Чепелієва [4; 5]. Особливості застосування енергетичних податків з регулюючою метою розкрито в працях провідних зарубіжних вчених О. Бланшара [10], Р. Вілліамсона [15], А. Гоулдера [12], Д. Ньюбері [13], П. Перейри [14], Ф. Флюеса [11] та інших. Втім, порядок і механізм наближення податкового законодавства залишаються невизначеними, що в сукупності з ринковими трансформаціями в енергетичній галузі та складним станом економіки фактично наражає на загрозу процес ефективного наближення вітчизняного законодавства до права ЄС у сфері енергетичних акцизів.

Зауважимо, що процес апроксимації законодавства України варто розглядати не як панацею від існуючих проблем і викликів, а як інструмент регулювання, який через відповідний механізм та інструменти впливу має істотно змінити поведінку економічних агентів – платників податків. У цьому контексті застосування енергетичних акцизів має виходити не з фіскального імперативу наповнення бюджету, а з регулюючого, який дозволить знизити рівень енергоємності ВВП в промисловості (рис. 2), значно підвищивши міжнародну конкурентоспроможність України та загальний суспільний добробут.

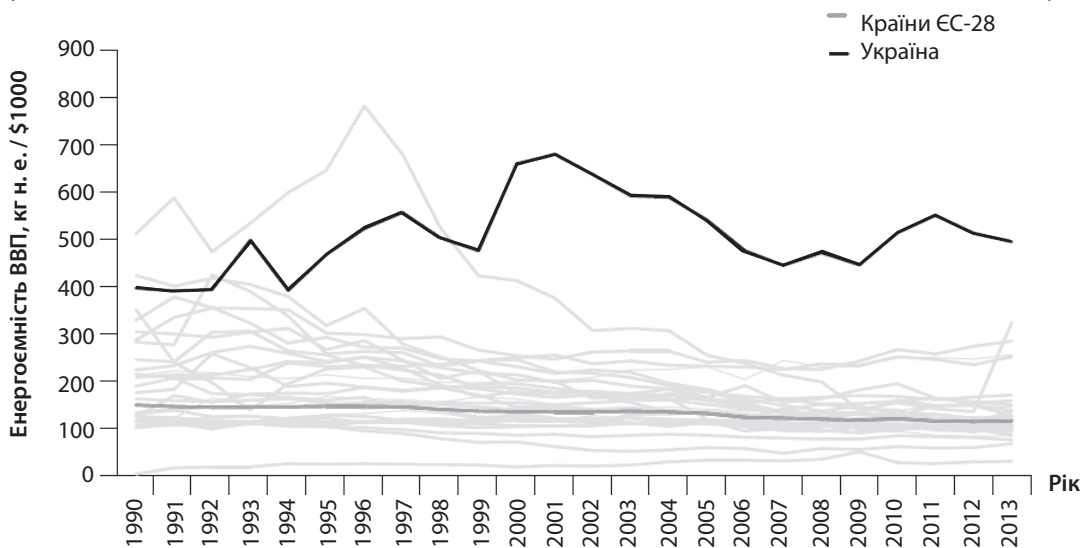

Рис. 2. Показники енергоємності ВВП промислового сектора України та країн ЄС [4]

Попри кроки з імплементації окремих норм «енергетичних» Директив ЄС і взяття Україною на себе зобов'язань щодо Третього енергетичного пакета в рамках приєднання до Енергетичного співтовариства, ринки енергетичних продуктів та електроенергії в Україні все ще знаходяться в процесі становлення.

Метою статті є обґрунтування етапів поступової заміни фіскальної функції енергетичних акцизів в Україні регулюючою в процесі гармонізації податкового законодавства з нормами ЄС.

Завданням дослідження є обґрунтування перегляду ролі фіскальної та регулюючої функції енергетичних акцизів у контексті гармонізації податкового законодавства України з нормами ЄС.

Методологічною основою дослідження є методи порівняльного та морфологічного аналізу нормативних актів (Директив ЄС 2003/96, 2012/118, Податкового і митного кодексів України, Робочого документа ЄС щодо оцінки регуляторного впливу [2]); декомпозиції (для оцінки структури надходжень енергетичних податків в ЄС та Україні); ретроспективного та структурного аналізу (для узагальнення викликів та обмежень гармонізації ЕО в контексті еволюції українського енергоринку, проблем з фіскальною ефективністю енергетичних податків в Україні).

Інформаційною базою дослідження виступили нормативно-правові акти ЄС та України, наукові публікації вітчизняних і зарубіжних учених, звіти регуляторних органів, дані Євростату, ОЕСР, Єврокомісії, окремих країн – членів ЄС та України.

Упродовж останніх трьох років удосконалення механізму оподаткування енергопродуктів та електроенергії в Україні відбувалася в двох напрямках:

- ✦ посилення фіскальної функції енергетичних акцизів з метою зменшення дефіциту бюджету та у відповідь на глибоку тінізацію як економіки в цілому, так і самої енергетичної галузі у 2010–2014 рр., що супроводжувалося кількома проце-

дурами фіскальної консолідації (2010–2012 рр., 2014–2016 рр.), істотним підвищенням номінальних ставок акцизів на енергопродукти з гривневих ставок у валютну (з метою адаптації до девальваційних шоків дохідної частини бюджету – детальніше див. [3; 8]);

- ✦ несистемного наближення вітчизняного механізму оподаткування до норм ЄС без обґрунтування його необхідності та доцільності зроблених кроків з гармонізації: включення до переліку підакцизних товарів електричної енергії, запровадження акцизних складів на нафтопродукти, альтернативне паливо та скраплений газ,

запуск системи електронного адміністрування реалізації пального; зміну одиниці виміру пального з кілограмів на літри, приведені до температури 150С, для яких встановлено ставки акцизного податку; підвищення відповідальності суб'єктів господарювання за реалізацію пального без реєстрації таких суб'єктів платниками акцизного податку.

Втім, апроксимація загального законодавства, яким визначається податкове адміністрування енергетичних акцизів (Директиви 2008/118), потребує подальшої інтеграції інформаційно-аналітичних систем фіскальної та митної служб та єдиного інформаційного центру ЄС у питаннях контролю за рухом нафтопродуктів, пального, газу та інших енергопродуктів у рамках Програм Fiscalis 2020 та Customs 2020. Водночас уведення акцизного податку з реалізації через роздрібну торговельну мережу палива у фіксованому розмірі суперечить практикам ЄС.

Серед викликів і обмежень, які істотно впливають на якість та ефективність оподаткування, необхідно виділити: *одночасне існування кількох ринків пального і нафтопродуктів: офіційного, «сірого» та «чорного»* (втім, високий рівень тіньової економіки України в цілому протягом останніх 5 років (за даними МЕРТ – понад 40%) не дозволяє ідентифікувати – чи така тенденція є продовженням тренду неофіційної економіки, чи значна частка «сірого» та «чорного» ринків підакцизних нафтопродуктів є реакцією платників податків на високі енергетичні акцизи [5]), *жорстку фіскальну орієнтованість енергетичних акцизів в Україні* (підвищення ставок акцизів протягом 2013–2015 рр. обґрунтувалося виключно потребою в наповненні бюджету) [7].

На відміну від України, у розвинених країнах енергетичні акцизи як інструмент інтервенції поступово втрачають свій фіскальний імператив. З метою таргетування довгострокових екологічних, соціальних та економічних викликів вони розглядаються Єврокомісією як комплементарний (доповнюючий) інструмент якісного вирішення чітко визначеної проблеми за найменші кошти (спільно з «жорстким» законодавством у вигляді директив, регламентів, м'яким законодавством у формі технічних регламентів і стандартів, саморегулювання, освітою та інформуванням) [6]. В енергетиці розвиненими країнами найчастіше використовуються саме фінансові інструменти, зокрема – інноваційні похідні, у комбінації з фіскальними [3; 8].

Непряме оподаткування енергопродуктів та електроенергії в ЄС спрямоване на вирішення проблеми надлишкового забруднення навколишнього середовища, глобального потепління, збереження міжнародної конкурентоспроможності економік країн-членів та їх галузей, надмірного транспортного навантаження. Саме тому налаштування (калібрування) окремих елементів податкового механізму енергетичних акцизів базується на оцінці регуляторного впливу (зі сценарним аналізом очікуваних наслідків по найбільш релевантних комбінаціях інструментів) і масштабних консультаціях з усіма зацікавленими сторонами (загальною тривалістю понад

1 рік) перед прийняттям політичного рішення щодо самої законодавчої ініціативи.

Важливою особливістю законодавства ЄС у сфері оподаткування енергопродуктів є його спадковість – Директива 2003/96 поступово замінила Директиви 92/81 та 92/82. Ініціатива щодо перегляду Директиви у 2011–2015 рр. зі зміною, попри свій провал, розпочала публічні дебати та консультації щодо принципово нового механізму оподаткування енергопродуктів у вигляді:

- ✦ застосування міксу (взаємодоповнюючого) оподаткування CO₂ (за фіксованою ставкою) та (до)оподаткування за вмістом енергії (в ГДж), що б дозволило справедливо оподатковувати споживання енергопродуктів з урахуванням потенційної шкоди для екології та суспільства в розрізі галузей та рівня енергоемності бізнесу;
- ✦ усунення (поступове витіснення) енергетичних субсидій механізмом компенсації (повною монетизацією пілг), прив'язаного до міжнародної конкурентоспроможності окремих галузей з урахуванням принципів солідарності та справедливості;
- ✦ надання ЕО прогресивного характеру з урахуванням принципу субсидіарності.

Таким чином, у випадку політичної підтримки ініціатива в майбутньому виходитиме з проаналізованих обґрунтованих наслідків її впливу на добробут громадян, їх задоволеність життям, умови ведення бізнесу, економічне зростання та зайнятість.

Базове і горизонтальне законодавство ЄС виходить з принципу когерентності (взаємопроникнення) норм права, єдності довгострокових цілей та нормотворчої лексики (поширення застосування визначень однієї Директиви на усі інші), формуючи уніфіковане та гармонізоване нормативне поле. Таким чином, норми ЄС не тільки не конфліктують одна з одною, а й не припускають можливості вибору і реалізації взаємовиключних ініціатив. При цьому наявність гармонізації істотно покращує процес збору, обробки та інтерпретації статистичних даних, забезпечує методологічну єдність та порівнянність даних між країнами-членами.

У зв'язку з цим процес поетапного наближення непрямих податків в Україні до вимог Директиви Ради ЄС № 2003/96/ЄС про реструктуризацію системи Співтовариства щодо оподаткування енергопродуктів та електроенергії (яким є акцизний податок на пальне та електроенергію, а також екологічний податок на викиди CO₂) має початися з визначення стратегічних цілей та таргетованих індикаторів, для досягнення яких будуть застосовуватися енергетичні податки. Це вимагає оновлення Стратегії енергетичного розвитку України до 2030 року та Стратегії державної екологічної політики України до 2020 року (з пролонгацією до 2050 року), узгоджених із взятими міжнародними зобов'язаннями України в рамках Паризької кліматичної угоди, ратифікованої Верховною Радою України влітку 2016 року.

Потребує гармонізації термінологічна база у сфері енергетичних податків, оскільки використовуваний в Податковому кодексі України термін «пальне» є уза-

гальнюючою категорією, якої немає в Директиві 2003/96, статистика податкових надходжень по якій не дозволяє проводити якісного аналізу ефективних ставок акцизного податку на нафтопродукти й електроенергію. Пропонується повернутися до попередніх дефініцій (нафтопродукти, скраплений газ, речовини, що використовуються як компоненти моторних палив, паливо моторне альтернативне) та доповнити їх термінами вугілля, коксу, електроенергії, які використовуються в законодавстві ЄС.

Істотне обмеження для подальшого наближення вітчизняного законодавства у сфері непрямого оподаткування нафтопродуктів та електроенергії створює *повна відсутність механізму оцінки регуляторного впливу від розширення бази оподаткування* (так званий «адміністративний тягар»), підвищення номінальних ставок (аналіз витрат і вигід для основних груп стейкхолдерів: імпортерів/виробників підакцизних товарів, торгівців, споживачів, інші види бізнесу). Тому практична реанімація цього механізму (після відповідної адаптації до європейської практики кращого регулювання) дозволить вивести дискусію та консультації на якісний та продуктивний рівень. Наразі неможливо повноцінно кількісно розрахувати вплив зближення номінальних ставок акцизного податку з європейськими *de minimis*.

ВИСНОВКИ

Фіскальна функція енергетичних акцизів в Україні, на жаль, не вирішує багатьох соціально-економічних та екологічних викликів довгострокового характеру. Більше того, посилення податкового тягара лише заводить економіку та її окремі галузі глибше «в тінь», до неформального сектора. Натомість в ЄС енергетичні акцизи застосовуються переважно з регулюючою метою, а механізм їх впливу активно інтегровано на законодавчому рівні до горизонтального законодавства з енергоефективності, захисту навколишнього середовища та стимулювання зайнятості та продуктивності праці.

Зобов'язання України в частині гармонізації акцизного оподаткування з нормами ЄС є можливим засобом поступового переходу від фіскального до регулюючого імперативу енергетичних акцизів.

Основними кроками в короткостроковій перспективі в цьому напрямі мають стати:

- а) оновлення стратегій та цільових індикаторів;
- б) обґрунтування та оцінка впливу комбінацій інструментів інтервенції, куди входять енергетичні акцизи;
- в) проведення публічних консультацій на основі оцінки регулюючого впливу,
- г) інтеграція систем адміністрування з інформаційно-аналітичними центрами Єврокомісії в рамках Програм Fiscalis та Customs.

Водночас, у середньостроковій перспективі, необхідно розглянути:

- ✦ перехідний період щодо підвищення номінальних ставок до мінімальних ставок ЄС для енергопродуктів, що використовуються як паливо чи для опалення;

- ✦ перехідний період щодо застосування мінімальних ставок для комерційного та промислового споживання в АПК, будівництві, публічних роботах;
- ✦ можливі випадки виключень для використання енергопродуктів та електроенергії (відповідно до ст.15 Директиви 2003/96);
- ✦ особливі умови оподаткування для інших умов застосування енергетичних продуктів та електроенергії. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Treaty on the Functioning of the European Union. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>
2. Commission Staff Working Document «Better Regulation Guidelines» – SWD (2015) 111 final. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52015SC0111>
3. Гнедіна К. В., Петраков Я. В., Сизоненко О. В. Методологічні підходи до оцінки впливу інструментів регулювання. *Ефективна економіка*. 2016. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5340>
4. Україна і політика протидії зміні клімату: економічний аспект. Аналіт. доповідь/за ред. В. Сіденка та О. Веклич/Центр Разумкова, 2016. URL: <http://climategroup.org.ua/?p=4168>
5. Куюн С. Пастка для акцизу. *Дзеркало тижня*. 02 жовтня 2015. URL: http://gazeta.dt.ua/energy_market/pastka-dlya-akcizu-.html
6. Regulatory Impact Assessment: Towards Better Regulation?/Edited by Colin Kirkpatrick, and David Parker (The CRC Series on Competition, Regulation and Development). London: Edwar Elgar Publishing, 2008. 304 p.
7. Петраков Я. В. Оцінка фіскального потенціалу екологічного податку в контексті реалізації Національної стратегії наближення законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля // У кн.: «Удосконалення управління державними фінансами та реформування податкової системи України»: монографія/за ред. Т. І. Єфименко, А. М. Соколовської. Київ: ДННУ «Академія фінансового управління», 2015. С. 366–384, 418–444.
8. Петраков Я. В. Оцінка фіскальних імпульсів від застосування податкових інструментів. *Фінанси України*. 2016. № 1. С. 57–79.
9. Петраков Я. В. Фінансові інструменти: сутність та класифікація. *Науковий вісник Полісся*. 2016. № 3. С. 235–241.
10. Blanchard O., Perotti R. An Empirical Characterization of the Dynamic Effects of Changes in Government Spending and Taxes on Output. *NBER Working Papers Series*. 1999. No. 7269. 31 p.
11. Flues F., Thomas A. The distributional effects of energy taxes. *OECD Taxation Working Papers*. 2015. No. 23. 75 p.
12. Goulder L. Energy Taxes: Traditional Efficiency Effects and Environmental Implications. *Tax Policy and the Economy*. 1994. Vol. 8. P. 105–158.
13. Newbery D. Harmonizing Energy Taxes in the EU // Paper prepared for conference Tax Policy in the European Union, organised by OCFEB, Erasmus University, and held in the Ministry of Finance, The Hague, 17–19 October 2001. 15 p.
14. Kurtinaitytė-Venediktovienė D., Pereira P., Černiauskas G. Environmental Taxes in Northern Europe. The recent evolution and current status in the Baltic Countries. *Wroclaw University Societal Studies*. 2014. Vol. 6, No. 2, P. 331–348.
15. Williams R. Environmental Taxation. *NBER Working Papers Series*. 2016. No. 22303. 39 p.

REFERENCES

Blanchard, O., and Perotti, R. "An Empirical Characterization of the Dynamic Effects of Changes in Government Spending and Taxes on Output". *NBER Working Papers Series*, no. 7269 (1999).

"Commission Staff Working Document «Better Regulation Guidelines» – SWD (2015) 111 final". <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52015SC0111>

Flues, F., and Thomas, A. "The distributional effects of energy taxes". *OECD Taxation Working Papers*, no. 23 (2015).

Goulder, L. "Energy Taxes: Traditional Efficiency Effects and Environmental Implications". *Tax Policy and the Economy*. Vol. 8 (1994): 105-158.

Hnedina, K. V., Petrakov, Ya. V., and Syzonenko, O. V. "Metodolohichni pidkhody do otsinky vplyvu instrumentiv rehuliuвання" [Methodological approaches to assessing the impact of regulatory instruments]. *Efektivna ekonomika*. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5340>

Kuiun, S. "Pastka dlia aktsyzu" [Trap for excise]. *Dzerkalo tyzhnia*. http://gazeta.dt.ua/energy_market/pastka-dlya-akcizu-.html

Kurtinaityte-Venediktoviene, D., Pereira, P., and Serniauskas, G. "Environmental Taxes in Northern Europe. The recent evolution and current status in the Baltic Countries". *Wroclaw University Societal Studies*. Vol. 6, no. 2 (2014): 331-348.

Newbery, D. "Harmonizing Energy Taxes in the EU". Paper prepared for *conference Tax Policy in the European Union*, organised by OCFEB, Erasmus University, and held in the Ministry of Finance, The Hague, 2001.

Petrakov, Ya. V. "Finansovi instrumenty: sutnist ta klasyfikatsiia" [Financial instruments: nature and classification]. *Naukovyi visnyk Polissia*, no. 3 (2016): 235-241.

Petrakov, Ya. V. "Otsinka fiskalnykh impulsiv vid zastosuvannya podatkovykh instrumentiv" [The assessment of fiscal impulse from tax tools]. *Finansy Ukrainy*, no. 1 (2016): 57-79.

Petrakov, Ya. V. "Otsinka fiskalnoho potentsialu ekolohichnoho podatku v konteksti realizatsii Natsionalnoi stratehii nablyzhenia zakonodavstva Ukrainy do prava YeS u sferi okhorony dovkillia" [Evaluation of fiscal potential of environmental taxes in the context of the implementation of the National strategy of approximation of Ukrainian legislation to EU law in the field of environmental protection]. In *Udoskonalennia upravlinnia derzhavnymy finansamy ta reformuvannya podatkovoi systemy Ukrainy*, 366-384; 418-444. Kyiv: Akademiia finansovoho upravlinnia, 2015.

Regulatory Impact Assessment: Towards Better Regulation? London: Edward Elgar Publishing, 2008.

"Treaty on the Functioning of the European Union". <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

"Ukraina i polityka protydii zmini klimatu: ekonomichni aspekt" [Ukraine and policy of climate change: the economic aspect]. <http://climategroup.org.ua/?p=4168>

Williams, R. "Environmental Taxation". *NBER Working Papers Series*, no. 22303 (2016).